Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

**Viite: Keskeisimmät näkemykset Olympiakomitean jäsenjärjestöiltä ja Liikkujan polku -verkostolta Liikuntapoliittiseen selontekoon.**

Alla hyväksyneet järjestöt lausuvat yhteisesti Olympiakomitean koordinoimana Liikuntapoliittisessa selonteossa tärkeiksi koettuja aiheita. Lausunnon tavoitteena on koota yhteenveto keskeisimmistä teemoista ylijohtaja Esko Rannon pyynnöstä (järjestöjen Kick Off -tilaisuudessa 1.2.2018).

Lausunto perustuu yhteiseen kyselyyn Liikkujan polku -verkostolle ja Olympiakomitean jäsenille sekä sen jälkeen pidettyyn tilaisuuteen (2.3.2017), siellä sovittuihin keskeisiin teemoihin ja näiden pohjalta tehtyyn avoimeen lausunnon valmisteluun.

**Liikuntapoliittisen selonteon määränpää**

Liikkujan polku -verkosto koordinoi kansanedustaja Harry Harkimon työryhmälle OKM:n jakelussa olevat ns. “muut liikuntajärjestöt” -ryhmän lausunnon. Siinä ehdotettiin Liikuntapoliittista selontekoa yhdeksi tehtäväksi. Ehdotimme, että tehtävänä on arvioida minkälaisessa fyysisen aktiivisuuden, liikunnan ja urheilun maailmassa elämme vuonna 2050. Samalla selvityksessä linjataan pitkän aikavälin kansalliset tavoitteet ja strategiset päämäärät sekä keskeisimmät toimenpidekokonaisuudet. Selkeät ja priorisoidut linjaukset ovat tarpeen, jotta vältetään osaoptimoinnit liikunnan toimialan sisällä ja tavoitteet kohtaavat käytettävissä olevat tai tarvittavat resurssit. Esimerkiksi vähäisen liikkumisen haasteet ovat kaikkien tiedossa, mutta resurssit asioiden ratkaisemiseen puuttuvat isossa kuvassa.

**Organisointi**
Liikuntapoliittisen selonteon ja siihen pohjautuvan strategian suunnittelun, arvioinnin ja päivittämisen tulee kuulua esimerkiksi parlamentaarisesti valitun valtion liikuntaneuvoston ydintehtäviin. Tämä edellyttää, että neuvosto koostuu nykyistä enemmän eri asiantuntija- ja toimijatahoista, jotka ovat liikunta-alalla sekä sitoutuvat ja vievät yhteistä strategiaa eteenpäin (vrt. metsäneuvosto).

**Esitykset**

Esitämme tässä lausunnossa 14 ehdotusta liikuntapoliittiseen selontekoon liittyen:

1) kansalaistoiminnan edistämiseen
2) liikuntahallinnon selkiyttämiseen
3) liikunnan olosuhteiden kehittämiseen ja
4) kilpaurheilun edistämiseen.

Esityksemme:

1) Uusi rahoitus- ja arviointijärjestelmä: rakentuen seuraavista uusittavista osista:
    a) Tietopankki
    b) Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu

    c) Mittaus- ja arviointimenetelmä
    d) Avustusjärjestelmä
2) Järkevä sääntely: Kevennetään ja yhdenmukaistetaan kansalaistoiminnan sääntelyä
3) Vapaaehtoisuus 2.0: tuetaan uudenlaisen osallistamisen ja osallistumisen muotoja.
4) Yhdenvertaisuus: Asetetaan järjestöjen yhdenvertaisuustyölle selkeät tavoitteet
5) Perheliikunnan lisääminen: lisätään mahdollisuuksia eri ikäisille liikkua yhdessä
6) Koulupäivän aikaisen liikkeen lisääminen
7) Mahdollisuus harrastukseen jokaiselle lapselle
8) Liikunnan ja urheilun korkean tason koordinaatioryhmä
9) Valtion budjetin järkevöittäminen: tunnistetaan jokaisella hallinnonalalla liikunnan ja urheilun edistämiseen liittyvät rahoitustarpeet
10) Monitoimiset liikuntaolosuhteet
11) Kävijälaskurit kaikille liikuntapaikoille
12) Liikuntaolosuhteiden vastuiden määrittely
13) Olosuhteiden luova ryhmä
14) Urheilijoiden sosio-ekonominen aseman parantaminen

**Yhteisen lausunnon ovat hyväksyneet seuraavat tahot (32 organisaatiota):**
Finlands Svenska Idrott (Christel Björkstrand, pääsihteeri)
Koululiikuntaliitto (Kristiina Jakobsson, toiminnanjohtaja)
Liikuntatieteellinen seura ry (Jari Kanerva, pääsihteeri)
Liito Ry (Kasper Salin, puheenjohtaja)
Neuroliitto (Helena Ylikylä-Leiva, toimitusjohtaja)
Reserviläisurheiluliitto (Risto Tarkiainen, toiminnanjohtaja)
Soveltava Liikunta Soveli (Tommi Yläkangas, toiminnanjohtaja)
Suomen Ampumaurheiluliitto (Anne Lantee, toiminnanjohtaja)
Suomen Dartsliitto (Marjo Jussila, toimistopäällikkö)
Suomen Hockeyliitto (Hannu Hytönen, toiminnanjohtaja)
Suomen Judoliitto (Pekka Lehdes, toiminnanjohtaja)
Suomen Jääkiekkoilijat (Jarmo Saarela, toiminnanjohtaja)
Suomen Keilailuliitto (Sami Järvilä, toiminnanjohtaja)
Suomen Latu (Eki Karlsson, toiminnanjohtaja)
Suomen Melonta- ja Soutuliitto (Marjaana Risku, toiminnanjohtaja)
Suomen Mielenterveysseura (Sinikka Kaakkuriniemi, järjestöjohtaja)
Suomen Olympiakomitea (Mikko Salonen, toimitusjohtaja)
Suomen Purjehdus ja Veneily (Tom Ek, toiminnanjohtaja)
Suomen Ratsastajainliitto (Fred Sundwall, pääsihteeri)
Suomen Reumaliitto (Maria Ekroth, toimitusjohtaja)
Suomen Salibandyliitto (Kari Lampinen, toiminnanjohtaja)
Suomen Squashliitto (Mika Monto, toiminnanjohtaja)
Suomen Suunnistusliitto (Mika Ilomäki, toimitusjohtaja)
Suomen Taitoluisteluliitto (Outi Wuorenheimo, toiminnanjohtaja)
Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto (Kristiina Heinonen, toiminnanjohtaja)
Suomen Urheiluliitto (Jarmo Mäkelä, toimitusjohtaja)
Suomen Valmentajat (Sari Tuunainen, toiminnanjohtaja)
Suomen Vammaisurheilu- ja liikunta VAU (Riikka Juntunen, toiminnanjohtaja)
Suomen Vesihiihtourheilu (Laura Lammi, puheenjohtaja)

Suomen Voimalajiliitto (Jyrki Rantanen, puheenjohtaja)
Tuki- ja liikuntaelinliitto Tule (Marja Kinnunen, toiminnanjohtaja)
WAU ry (Rami Luomanpää, toiminnanjohtaja)

---

# 1 Kansalaistoiminta

## 1.1 Esitykset

1) Uusi rahoitus- ja arviointijärjestelmä: järjestelmä rakentuu seuraavista osista:
    a) Tietopankki: OKM ja Valtion liikuntaneuvosto keräävät yhteiskunnallisella tasolla relevantin liikunta- ja urheilutiedon kaikille avoimeen tietopankkiin.
    b) Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu: OKM ja järjestöt rakentavat yhteistyössä liikunnan ja urheilun yhteiskunnallisen perustelun. Sen osana on yhteiskunnallisten toimijoiden ja tarpeiden kartta. Näin hahmotetaan, mitä toimijat tekevät limittäin, mitä liikaa, mitä liian vähän.
    c) Mittaus- ja arviointimenetelmä: liikuntaa edistävät järjestöt luovat yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi- ja mittausmenetelmän.
    d) Avustusjärjestelmä: rakennetaan tietopankkia, perustelua, mittaus- ja arviointimenetelmää ja vaikutusten yhdistämistä hyödyntävä selkeä, kevyt ja reilu tukijärjestelmä.

    Näin rakennetaan viimeistään vuoteen 2023 mennessä uusi liikunnan ja urheilun rahoitus- ja arviointijärjestelmä. Tämä järjestelmä tarkastetaan jokaisen vaalikauden aikana: jokaisen osan ajantasaisuus tarkistetaan osana liikuntapoliittisen selonteon päivittämistä.

2) Järkevä sääntely: Kevennetään ja yhdenmukaistetaan kansalaistoiminnan sääntelyä

3) Vapaaehtoisuus 2.0: tuetaan uudenlaisen osallistamisen ja osallistumisen muotoja. Valtio voi kannustaa tähän järjestöjen oman aktiivisen työn lisäksi esimerkiksi:
    a) ottamalla järjestöjen erityisyyden vapaaehtoisuutta ja palveluiden tuottamista yhdistävinä toimijoina huomioon esimerkiksi sote-uudistuksessa
    b) tukemalla järjestöjen vertaisoppimishankkeita,
    c) vapaaehtoisen päivän käyttöönotolla,
    d) vapaaehtoistyön pankin rakentamisen tukemisella,
    e) vapaaehtoistyön verotuksellisilla kannusteilla,
    f) Seura- ja yhdistystoiminnan portaalilla

4) Yhdenvertaisuus: Asetetaan järjestöjen yhdenvertaisuustyölle selkeät tavoitteet:
    a) Turvataan liikunnan ja urheilun mahdollisuudet kaikille
    b) Tuotetaan arviointitietoa eri väestöryhmien liikunta-aktiivisuudesta
    c) Hyödynnetään kansanterveys- vammais- ja eläkeläisjärjestöjen mahdollisuudet edistää pitkäaikaissairaiden ja vammaisten sekä ikäihmisten liikunnallista elämäntapaa

d) Turvataan soveltavaa ja erityisryhmien hyvinvointia ja terveyttä edistävää liikuntaa toteuttavien järjestöjen avustuskelpoisuus jakajasta riippumatta.

5) Eri ikäisten ja perheiden yhdessä liikkumisen lisääminen

6) Koulupäivän aikaisen liikkeen lisääminen

7) Mahdollisuus harrastukseen jokaiselle lapselle

## 1.2 Perustelut

### 1 Uusi rahoitus- ja arviointijärjestelmä

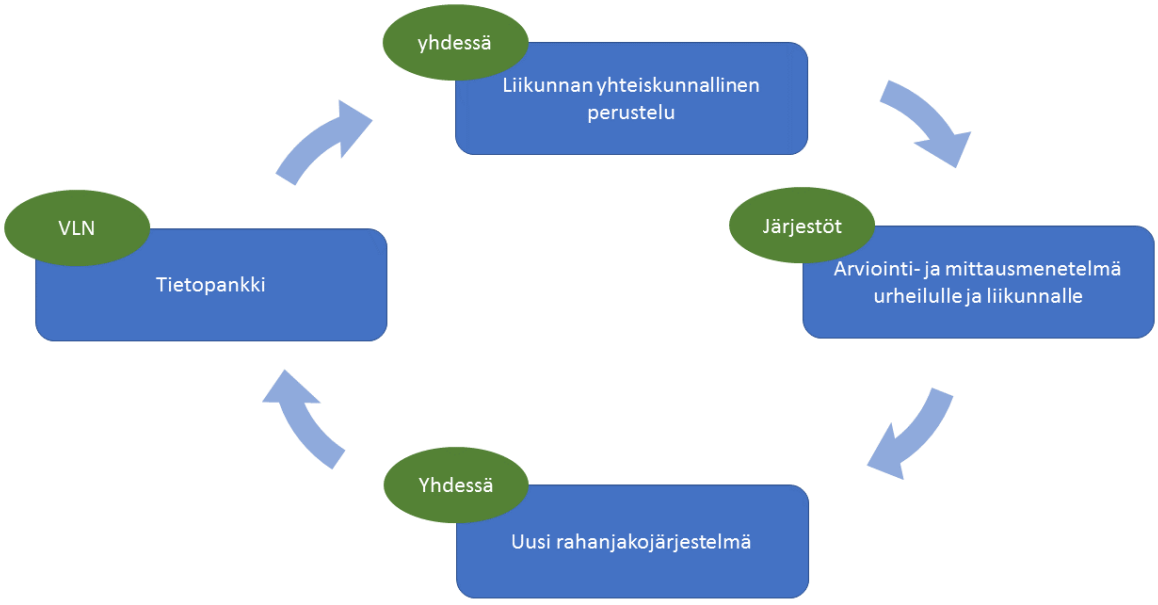


Kuva: Uusi rahoitus- ja arviointijärjestelmä
*Ilmari Nalbantoglu, Olympiakomitea / Liikkujan polku -verkoston vaikuttamisryhmä*

Järjestöjen toiminnan rahoitus kaipaa lisäystä ja rahoitusjärjestelmä selkiyttämistä. Rahoitusta ei voi uudistaa irrallaan muusta yhteiskunnasta. Siksi ehdotamme liikunnan yhteiskunnallista perustelua ja tarvekartoitusta. Näille luovat pohjaa tietopankki, jonka rakentamisessa Valtion liikuntaneuvosto on jo ollut aktiivinen.
Vapaa-ajasta käytävän kilpailun lisääntyessä, vapaaehtoistoiminnan keskittyessä samoille henkilöille ja harrastajien vaatimustason noustessa järjestöjen rahoitustarve kokonaisuudessaan kasvaa.

Avustusjärjestelmää selkiyttäessä on syytä mahdollistaa järjestöille laajemmin oma varainhankinta ja toisaalta linjata, mitä toimintaa järjestöt voivat rahoittaa veikkausvoittovaroin sekä valtion ja aluehallintojen budjetti- ja hankerahoilla. Nyt järjestöiltä toisaalta edellytetään omaa varainhankintaa ja toisaalta siitä rangaistaan vähentämällä julkista rahoitusta. Samalla on huomattava eri järjestöjen hyvin poikkeavat mahdollisuudet muuhun kuin julkiseen tukeen.

Jotta uusi rahoitusjärjestelmä perustuu yhteismitallisiin lähtökohtiin, liikuntaa ja urheilua edistävien järjestöjen on syytä rakentaa yhdessä menetelmä yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinniksi ja mittaamiseksi. Tälle edellytyksiä ovat: 1) liikuntatiedon kerääminen yhteiseen avoimeen tietopankkiin, jossa data olisi helposti käytettävissä ja hyödynnettävissä, 2) liikunnan yhteiskunnallinen perustelu: mihin liikuntaa oikein tarvitaan?

Liikuntaa edistävien järjestöjen toiminnan vaikutusten arvioinnin menetelmän luomisen jälkeen tulee valtion kerätä vaikutusten arvioinnin tulokset yhteen. Näin syntyy yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arvioinnin tulos.

Tavoitteena uudessa rahoitus- ja arviointijärjestelmässä on, että liikuntaan ja urheiluun liittyvät yhteiskunnalliset tarpeet tulevat mahdollisimman hyvin täytetyiksi, tunnistetuiksi ja niihin liittyvä kansalaistoiminta saa tarvittavan tuen selkeillä, keveillä säännöillä. Raha jaetaan hallinnollisesti mahdollisimman lähellä kansalaistoimintaa. Järjestelmää rakennettaessa katseen tulee olla vähintään vuodessa 2030 ennakoitavuuden takia. Järjestelmän rakentamisessa ovat mukana valtiovalta, järjestöt ja soveltuvin osin rahapeliyhtiö.

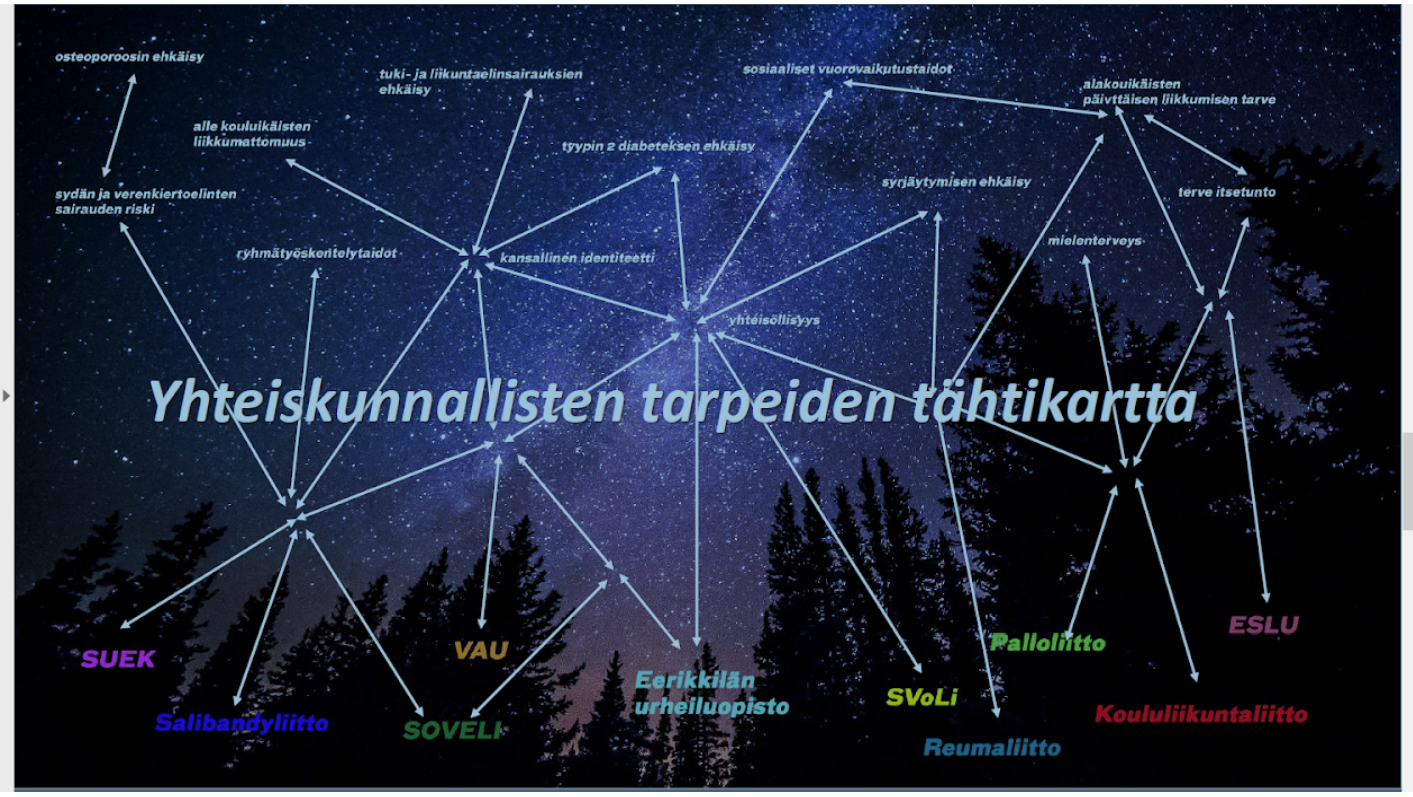


Kuva: Esimerkki yhteiskunnallisten tarpeiden “tähtikartasta”
*Jari Kinnunen, Suomen Salibandyliitto /Liikkujan polku -verkoston vaikuttamisryhmä*

## 2 Järkevä sääntely

Kansalaistoiminnan sääntelyssä on keventämisen ja selkiyttämisen varaa. Kansalaistoiminnan käytäntöjä ohjaavat erilaiset kohderyhmät, toimintaympäristöt, olosuhteet ja väestöpohja. Hallinnolliset velvoitteet ovat osittain raskaita järjestäytymisen ja hallinnon organisoitumisen tapojen takia. Pahimmillaan esimerkiksi lupakäytännöt ja ohjeistukset vaihtelevat alueittain, jolloin synergia menetetään esimerkiksi tapahtumajärjestämisissä.

Sääntelyn sudenkuoppien paikantamiseksi tarvitaan “kuuma linja”, seura- ja yhdistysportaali, jota voidaan käyttää sääntelyongelmien ilmoittamisen lisäksi muihin tarkoituksiin.

## 3 Vapaaehtoisuus 2.0

Vapaaehtoistyön luonne on viime vuosina muuttunut. Siltä vaaditaan ammattimaisuutta, suunnitelmallisuutta, tavoitteellisuutta, tuloksellisuutta ja laadukkuutta.

Samalla isossa yhteiskunnallisessa kuvassa vapaaehtoistoimijoiden työ vastaa monessa mielessä niiden palveluiden puutteeseen, joita muut tahot eivät pysty tuottamaan. Esimerkkejä löytyy joka alalta. Vapaaehtoistyön avulla Suomessa muun muassa ehkäistään yksinäisyyttä ja syrjäytymistä, edistetään taidetta ja kulttuuria, pidetään ympäristö puhtaana ja edistetään ihmisten ja eläinten hyvinvointia.

Liikuntaseurojen toiminta perustuu vapaaehtoisiin. Tärkeä kivijalka ovat vapaaehtoiset valmentajat, joita varovaistenkin arvioiden mukaan on noin 80.000. Tänäkin vuonna liikunnan parissa tehdään vapaaehtoistyötä arviolta 20.000 henkilötyövuotta. Päätoimisten seuratyöntekijöiden määrä on noin 3000 ja eriasteisia sivutoimisia 15.000. Vapaaehtoistyötä tehdään siis edelleen paljon enemmän kuin palkkatyötä.

Uudet vapaaehtoiset ovat valmiita tulemaan mukaan hyvin organisoitujen yhdistysten toimintaan, jossa pääsee tekemään itselle mielekkäitä tehtäviä ja hyväksytään lyhytaikainenkin sitoutuminen.

Valtio voi tukea uutta vapaaehtoisuutta usealla tavalla. Tapoja ovat järjestöjen huomioiminen vapaaehtoisuutta ja palveluita yhdistävinä toimijoina sote-uudistuksessa, vertaisoppimishankkeiden tukeminen, vapaaehtoisten päivä, vapaaehtoistyön pankki ja vapaaehtoistyön verotukselliset kannusteet.

Yksi tapa tukea uutta vapaaehtoisuutta on seura- ja yhdistystoimijoiden kevyt verkkoportaali, jonne toimijat voivat ilmoittaa matalan kynnyksen harrastustoiminnan järjestämisen hidasteita tai esteitä liittyen sääntelyyn ja verotukseen. Samaan portaaliin toimijat voivat jakaa hyviä käytäntöjä matalan kynnyksen liikunnan järjestämisestä ja uusien liikuntamuotojen kokeiluista. Sinne voidaan koota myös kansalaisyhteiskunnan työkaluja liittyen esimerkiksi rahoitukseen. Ylläpidosta ja viestinnästä vastaisivat OKM ja Olympiakomitea.

Tulevaisuuden seuratyössä vapaaehtoisuuden vahvistamiseen tulee satsata enemmän, koska se sopii kaiken kokoisille yhdistyksille ja koska se vahvistaa kaivattua yhteisöllisyyttä. Jotta vapaaehtoisuus olisi kiinnostavaa vielä 30 vuoden kuluttua, tarvitsemme selkeitä toimenpiteitä seuroilta, liitoilta, liikunnan alueilta ja julkiselta vallalta.

## 4 Yhdenvertaisuus

Liikuntalain mukaan tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys ovat koko toimintaa ohjaavia lähtökohtia.

Voimavaroja on tärkeä suunnata terveyden edistämiseen niille ryhmille, joiden kokema terveys on huonoin. Näihin ryhmiin panostaminen on perusteltua yksilön ja yhteiskunnan edun sekä yhdenvertaisuuden ja vaikuttavuuden kannalta.

Eri äidinkielisten on voitava liikkua ja urheilla Suomessa mielekkäillä tavoilla. Erityisen merkityksellistä yhdenvertaisen osallistumisen ja jatkuvuuden näkökulmista ovat liikuntatoimi ja urheilutoiminta molemmilla kansalliskielillämme.

Näiden lähtökohtien valossa järjestöjen yhdenvertaisuustyön edistäminen tulee asettaa tulevaisuudessa valtionhallinnon toimenpiteiden yhdeksi keskeisimmistä tavoitteista.

## 5 Eri ikäisten ja perheiden yhdessä liikkumisen lisääminen

Eri ikäisten yhdessä liikkuminen tarjoaa mahdollisuuden sukupolvien väliseen vuorovaikutukseen ja yhteisöllisyyteen sekä yhdessä oppimiseen. Ikäihmisten, nuorten, työikäisten ja lasten yhdessä liikkuminen lisää yhteiskuntamme sosiokulttuurista kestävyyttä. Se tarjoaa myös mahdollisuuden tuottaa poikkisektorisesti liikuntaan uusia toimintatapoja.

Perheliikunta on lasten ja aikuisten yhteistä liikuntaa. Perheliikunnassa eri ikäiset liikkuvat yhdessä toisiaan innostaen. Sillä on itseisarvo jokaisessa liikunnan ilon hetkessä, mutta myös välinearvo liikunnallisen elämäntavan oppimisen kannalta. Mahdollisuuksia sekä omatoimiseen että ohjattuun perheliikuntaan on tuettava ja sen arvostusta lisättävä siten, että julkinen sektori toimii yhteistyössä järjestöjen kanssa.

## 6 Koulupäivän aikaisen liikkeen lisääminen

LIITU-tutkimuksen (2018) mukaan koulupäivän aikana eniten liikkuvan ja vähiten liikkuvan aktiivisuuden ero on pieni. Jos saamme koulupäivän aikaista aktiivisuutta lisättyä, se lisää liikettä suurimmalle osalle lapsista. Se edesauttaa liikunnallisen elämäntavan oppimista.

Koulupäivän aikaisen liikunnan lisääminen alkaa suunnittelusta ja mahdollistamisesta. Uudet koulukampusten suunnittelutavat yhdistävät harrastamisen ja opetuksen tarpeet. Hyviä esimerkkejä löytyy mm. Tanskasta ja Suomesta. Näissä liikunnan lisääminen huomioidaan tiloissa, luokissa ja kalustamisessa. Järjestöjä kuullaan kampusten suunnittelussa. Tavoitteena on kansalaiskeskus, jossa löydetään eri kanavia ja tahoja tilojen rakentamiseen ja kustantamiseen. Harrastukset voivat toimia kampuksella, mutta eivät rajoitu koulun tiloihin.

Koulupäivään kuuluvat myös koulumatkat. Tähän liittyy koulumatkoja liikkuman kannustava yhdyskuntasuunnittelu. Olennaisia ovat kevyen liikenteen väylät 5 km säteellä kouluista, urheilukenttien, uimahallien, kirjastojen, museoiden ja ulkoilureittien ja -polkujen saavutettavuus. Rajoitamme turvallisuussyistä muun muassa koulumatkojen kulkutapoja 1-3 luokkalaisten kohdalla, jonka jälkeen yritämme saada lapset omatoimisesti liikkumaan loppuajan. Rajoittamisen sijaan on parempi lisätä tietämystä ja taitoja.

## 7 Mahdollisuus harrastukseen jokaiselle lapselle

Harrastamisen mahdollisuus jokaiselle lapselle on tavoitteena useiden toimijoiden jakama. Useita tähän liittyviä prosesseja on jo käynnissä, ja se on hienoa kehitystä. On muistettava, että koulupäivän aikainen harrastaminen on lapsille yhdenvertaista.

Kouluissa kerhotoiminta on jakautunut koulun ja eri järjestötoimijoiden järjestämään. Kaikkia tarvitaan, mutta eri toimintojen koordinointi on haasteellista. Siksi kuntiin olisi saatava yksi koordinaattori, joka toimii järjestöjen ja koulujen välissä.

Kouluissa on jo nyt ns. välystunteja, jolloin koululainen voi valita vaikkapa kielikerhoon osallistumisen. Nivelvaiheisiin voitaisiin lisätä kerhotoimintaa esim. 1-2 luokkalaisille seuraavalla ajatuksella. Koulunsa aloittava ekaluokkalainen osallistuu ja tutustuu koko ensimmäisen vuoden erilaiseen kerhotoimintaan. Toisena lukuvuonna voisi valita 1-2 kerhoa tarjonnan mukaan.

# 2 Liikuntahallinto

## 2.1 Esitykset

8) Liikunnan ja urheilun korkean tason koordinaatioryhmä: Valtioneuvosto nimeää liikuntaa ja huippu-urheilua koordinoivan ja kehittävän poikkihallinnollisen elimen

9) Valtion budjetin järkevöittäminen: tunnistetaan jokaisella hallinnonalalla liikunnan ja urheilun edistämiseen liittyvät rahoitustarpeet.

## 2.2 Perustelut

Liikuntajärjestöt ovat lausuneet tarvittavista toimenpiteistä ja hyvän hallinnon lähtökohdista ja nämä kannanotot on hyvin otettu huomioon Harry Harkimon työryhmän raportissa http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80655 .

### 8 Liikunnan ja urheilun korkean tason koordinaatioryhmä

Liikunnan ja urheilun kehittämiseen liittyy paljon asioita, jotka eivät ole yksinomaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan vastuulla. Tämän kokonaisuuden hallinnoimiseksi sekä liikunnan ja urheilun kokonaisvaltaiseksi kehittämiseksi tarvitaan säännöllistä yhteistyötä eri hallinnonalojen välillä. Yhteistyövelvoite tulee kirjata liikuntalakiin. Yhteistyön toimeenpanemiseksi tulee perustaa valtioneuvoston nimeämä elin, jonka puheenjohtajana toimii OKM:n edustaja. Tässä elimessä tulee olla myös urheilujärjestöjen edustus. Ryhmä voi käyttää koordinaatiotyössään hyödyksi valtion liikuntaneuvoston aloittamaa ministeriöiden liikunnan tuloskorttikäytäntöä.

### 9 Valtion budjetin järkevöittäminen

Liikunnan lisäämiseksi eri hallinnonalojen budjetteja on tarkasteltava liikunnan ja urheilun näkökulmasta.

Esimerkkejä eri ministeriöiden alaisista liikuntaa ja urheilua edistävistä toimenpiteistä:

- OKM: Kouluissa tapahtuvan lasten monimuotoisen liikunnan tulee olla osa peruskoulujen budjettia, sillä toiminta on osa koulupäivää.
- MMM: Ulkoilun ja luonnon virkistyskäytön lisääminen ja kehittäminen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen maaseudulla, maaseutuympäristön kehittäminen, hevostalouden (mm. raviurheilu) kehittäminen

- TEM: Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla kuuluisi luontevasti TEM:n hallinnonalan kotouttamismäärärahan alle, koska tavoite on kotouttaminen.
- TEM: Kansainväliset urheilutapahtumat lisäävät matkailua, kehittävät aluetalouksia ja luovat myönteistä Suomi-kuvaa. Siksi kansainvälisten liikunta- ja urheilutapahtumien tukeminen kuuluisi luontevasti osaksi TEM:n Business Finland -rahoitusta.
- TEM: Työhyvinvoinnin edistäminen, liikunnan yrityistoiminnan ja innovaatiotoiminnan edistäminen.
- STM: Liikunta ehkäisee yleisiä kansansairauksia ja edistää terveyttä ja hyvinvointia. Siksi OKM:n kautta kulkevan rahoituksen lisäksi STM:n hallinnonalan terveyden ja toimintakyvyn edistämisen määrärahaan kuuluisi luontevasti terveysliikunnan edistäminen.
- STM: Liikuntalääketieteen keskukset eivät nykyisin kuulu sosiaali- ja terveysministeriön erikoislääkärien koulutuskorvausjärjestelmän piiriin, eivätkä näin ollen saa niin kutsuttua evo-rahoitusta toteuttamastaan erikoislääkärikoulutuksesta. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa julkisessa terveydenhuoltojärjestelmässä ei ole erikoisalan virkoja tai toimia käytettävissä alan erikoisosaamisen siirtämiseksi osaksi julkista terveydenhuoltoa. STM:n myöntämä evo-rahoitus tukisi osaltaan liikuntalääketieteen integroitumista terveysalan palvelujärjestelmään.
- LVM: kävelyn ja pyöräilyn edistäminen
- VM: Alueuudistuksen jälkeen kuntien ja maakuntien rahoituksesta osa määräytyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella. Uudistus on oikean suuntainen, mutta suunniteltu 1 %:n osuus rahoituksesta on lähinnä nimellinen summa. Kansanedustaja Harry Harkimon työryhmän raportin (2017) suosituksen mukaisesti osuus olisi kasvatettava 3 %:iin, jotta sillä olisi vaikutusta kunnissa ja maakunnissa.
- SM: kilpailumanipulaatioon ja katsomoväkivaltaan liittyy kiinteästi järjestäytynyt rikollisuus. SUEK:in tehtäviin kuuluu kilpailumanipulaation ehkäisy ja katsomoturvallisuuden edistäminen. SUEK saa rahoituksensa OKM:stä. Torjuttaessa urheilun ympärillä tapahtuvaa rikollisuutta olisi luontevaa, että rikollisuuden torjunnan vastuuministeriö osallistuisi SUEK:in rahoitukseen.
- YM: ympäristöministeriö vastaa asetukseen perustuen kaikesta luonnon virkistyskäytöstä poislukien ulkoilulailla perustetut valtion retkeilyalueet. Tämän nojalla esimerkiksi ulkoilu- ja retkeilyreittien kehittämisen voisi olettaa olevan ympäristöministeriön toimialaa, mutta näin ei ole. Ympäristöministeriö voi rahoittaa alueellisesti toimivien virkistysalueyhdistysten maanhankintaa tietyin edellytyksin.
- PM: Reserviläisten toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen

# 3 Olosuhteet

## 3.1 Esitykset

10) Monitoimiset liikuntaolosuhteet

11) Kävijälaskurit: tuetaan hankkeilla ja yhteistyöllä kuntien mahdollisuuksia hankkia ja käyttää kävijälaskureita ulkoilureiteillä, frisbeegolf-radoilla ja muilla liikuntapaikoilla, joiden kävijälaskenta ei hoidu pääsylippujen tai varattujen vuorojen tilastoinnilla.

12) Liikuntaolosuhteiden vastuiden määrittely: Ulkoilun ja omaehtoisten liikunnan edistämiseksi on syytä ratkaista eri hallinnonalojen yhteistyöryhmässä poikkisektoraalisiin olosuhteisiin liittyvä vastuunjako YM:n, MMM:n ja LVM:n välillä. Nämä vastuut liittyvät esimerkiksi

lähiulkoilureitteihin, pulkkamäkiin ja matkaluisteluratoihin.

13) Olosuhteiden luova ryhmä: perustetaan vapaamuotoinen foorumi liikunnan ja aktiivisen arjen olosuhteiden luovaan kehittämiseen.

## 3.2 Perustelut

### 10 Monitoimiset liikuntaolosuhteet

Muunneltavat tilat ja olosuhderatkaisut asutuskeskuksissa mahdollistavat monenlaisen liikunnan ja urheilun suurelle määrälle ihmisiä, samoin kuin tavoitteellisen harjoittelun ja (useimmiten) kilpaurheilun. Valtion tulee kannustaa kuntia näihin ratkaisuihin eri ohjauksen tavoin.

### 11 Kävijälaskurit

Tiettyjen olosuhteiden, kuten ulkoilureittien, osalta on vaikeaa nykyisin kertoa, miten paljon niitä käytetään. Esimerkiksi paikkatietopohjaiset kävijälaskurit ovat ainoa keino osoittaa käytön määrää ja ajallista jakautumista. Tieto on merkittävää investoinnin kannattavuuden arvioimiseksi ja muun muassa ylläpidon määrän arvioimiseksi.

### 12 Liikunnan olosuhteiden vastuiden määrittäminen

Nyt osa vastuista on epäselviä erityisesti ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja liikunta- ja viestintäministeriön hallinnonalojen välillä. Heikoimmissa tapauksissa seurauksena on, ettei oikein kukaan huolehdi olosuhteiden kehittämisestä ja ylläpidosta.

### 13 Olosuhteiden luova ryhmä

Olosuhteiden luovan ryhmän tarkoituksena on kehittää uusia, innovatiivisia, kustannustehokkaita tapoja innostaa ihmisiä liikkumaan innostavissa olosuhteissa. Mukana voivat olla edustajat esimerkiksi liikuntajärjestöistä, kunnista ja yhdyskuntasuunnittelun sekä rakennetun ympäristön ammatillisista ja akateemisista osaajista. Foorumi työstää kerran vuodessa “liikunnan ja aktiivisen arjen olosuhteet” -toimenpide-ehdotukset, joka toimitetaan kuntien ja järjestöjen käyttöön.

# 4 Kilpaurheilu

## 4.1 Esitykset

14) Urheilijoiden ja valmentajien sosio-ekonominen aseman parantaminen:
    a) Lisätään 2 miljoonan euron vuotuinen lisämääräraha valtion tulo- ja menoarvioon lahjakkaimpien, 18–22-vuotiaiden nuorten urheilijoiden taloudellisen aseman parantamiseksi ja kansainvälisen urheilu-uran luomisen vaatimien toimintaympäristöjen mahdollistamiseksi.
    b) Urheilijan ammatin arvostuksen ja urheilijan aseman parantamiseksi siirrytään asteittain normaalijärjestelmään tapaturma- ja eläketurvan osalta.

c) Urheilijan uran pitkäjänteisyyden takia urheilija-apurahoja tulee voida myöntää kahdeksi vuodeksi kerrallaan.
d) Myönnetään ylimääräiset urheilijaeläkkeet valtion tulo- ja menoarviosta, väljennetään myöntämiskriteerejä ja korotetaan vuotuista eläkemäärärahaa.
e) Ei huomioida urheilija-apurahoja tuloina myönnettäessä urheilijalle muita sosiaalietuuksia.

## 4.2 Perustelut

### 14 Urheilijoiden ja valmentajien sosio-ekonomisen aseman parantaminen

Urheilijoiden sosio-ekonominen asema on heikko etenkin silloin, kun urheilija ei ole vielä saavuttanut kansallista tai kansainvälistä menestystä. Kuitenkaan “kukaan ei ole seppä syntyessään”: urheilumenestyksen rakentumista edellyttää se, että osa urheilijoista on aina uransa alkuvaiheessa - eivätkä kaikki voi olla voittajia. Lisäksi, monessa suhteessa - esimerkiksi tapaturma- ja eläketurvan osalta urheilijat ovat syrjässä normaalijärjestelmästä. Näistä syistä myös valtion tulee osaltaan tukea urheilijoiden sosio-ekonomista asemaa. Myös valmentajien arvostuksen tulisi näkyä sosio-ekonomisessa asemassa.